

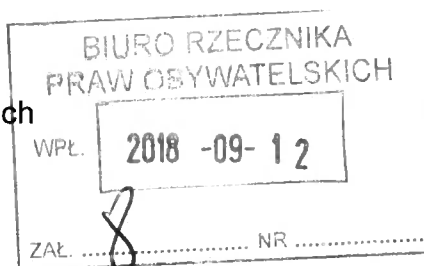
RPW/52762/2018 P
Data:2018-09-12

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 11 września 2018 r.

DWKI-WSPE.4034.45.2018.AP

Pan Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

odpowiadając na pismo nr XI.7036.12.2017.AKB z 10 sierpnia 2018 r. (data wpływu do Ministerstwa Edukacji Narodowej 14 sierpnia 2018 r.) w sprawie uzupełnienia informacji na temat działań, jakie podjęto, by należycie przygotować dyrektorów, nauczycieli, pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych do wdrożenia nowych regulacji, zwłaszcza dotyczących organizacji indywidualnego nauczania, uprzejmie wyjaśniam.

Ministerstwo Edukacji Narodowej, wprowadzając powyższe zmiany, przeprowadziło szeroko zakrojoną kampanię informacyjną skierowaną do środowiska oświatowego.

Z danych Ośrodka Rozwoju Edukacji (ORE) wynika, że w konferencji „*Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi a zmiany w prawie*” wzięło udział 119 dyrektorów przedszkoli, szkół i placówek. Ponadto przebieg konferencji był transmitowany on-line. Dodatkowo, w zakresie regulacji prawnych dotyczących kształcenia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE), w szczególności organizacji indywidualnego nauczania, ORE w roku szkolnym 2017/2018 zorganizował i przeprowadził 14 form doskonalenia dla dyrektorów przedszkoli, szkół i placówek, dyrektorów poradni psychologiczno-

pedagogicznych, przedstawicieli kuratorów oświaty, nauczycieli konsultantów, doradców metodycznych oraz specjalistów ze szkół. Łącznie przeszkolono 665 osób.

Przekazane przez kuratorów oświaty informacje świadczą o tym, że we wszystkich województwach prowadzono intensywne działania informacyjno-szkoleniowe, mające na celu przygotowanie i prawidłowe wdrożenie nowych zasad organizacji nauki dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Z szacunkowych danych wynika, że w roku szkolnym 2017/2018 zorganizowano przeszło 550 poświęconych tej tematyce narad, konferencji i warsztatów, w których uczestniczyło ponad 39 tys. osób, głównie dyrektorów, nauczycieli i specjalistów, a także przedstawicieli organów prowadzących. Ponadto odbywały się cykliczne spotkania wizytatorów do spraw edukacji włączającej i specjalnych potrzeb edukacyjnych z dyrektorami przedszkoli, szkół i placówek na terenie poszczególnych województw.

Wśród licznych tematów poruszano m.in. zagadnienia związane z:

- 1) organizacją pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 2) modelem organizacyjnym pracy szkół specjalnych w aspekcie realizacji zadań związanych ze wspomaganie szkół ogólnodostępnych w pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- 3) funkcjonowaniem ucznia niepełnosprawnego w szkole ogólnodostępnej;
- 4) zmianami w zakresie organizacji indywidualnego nauczania;
- 5) nowymi regulacjami w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych;
- 6) rozpowszechnianiem idei edukacji włączającej poprzez wskazywanie nowych możliwości w kształceniu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- 7) opieką, wychowaniem, edukacją osób z niepełnosprawnością;
- 8) poprawą jakości edukacji włączającej w szkołach i placówkach systemu oświaty poprzez upowszechnianie rozwiązań prawnych oraz dobrych praktyk;
- 9) analizą bieżących problemów zgłaszanych przez dyrektorów i skutecznym ich rozwiązywaniem.

Na podkreślenie zasługują działania informacyjne wizytatorów ds. edukacji włączającej i specjalnych potrzeb edukacyjnych, m.in.:

- 1) udział w cyklicznych spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych w ORE, które umożliwiały dzielenie się wiedzą oraz wymianę doświadczeń w ramach sieci współpracy i samokształcenia;
- 2) organizacja narad szkoleniowych dla dyrektorów poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz szkół i placówek, podczas których dzielono się dobrymi praktykami w obszarze edukacji włączającej;
- 3) wsparcie dyrektorów przedszkoli, szkół i placówek oraz rodziców uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi poprzez publikowanie informacji, konsultacje i porady w zakresie:
  - a) organizacji kształcenia specjalnego,
  - b) realizacji zaleceń zawartych w opiniach i orzeczeniach,
  - c) kwalifikacji nauczycieli,
  - d) organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 4) organizacja dyżurów eksperckich oraz otwarcie punktów konsultacyjnych, gdzie rodzice, nauczyciele, dyrektorzy mogli uzyskać odpowiedź na konkretne pytania i skorzystać z porad przeszkolonych wizytatorów i specjalistów w zakresie specjalnych potrzeb edukacyjnych;
- 5) przeprowadzanie doraźnych i planowych kontroli dotyczących realizacji kształcenia specjalnego oraz udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej zgodnie z przepisami prawa oświatowego;
- 6) propagowanie informacji zamieszczanych na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej dotyczących nauki uczniów ze SPE poprzez zamieszczanie komunikatów na stronach internetowych poszczególnych kuratoriów, a także bezpośrednie przesyłanie pocztą elektroniczną informacji do szkół i placówek.

W trakcie codziennych zadań wizytatorzy rozwiązywali problemy zgłaszane przez dyrektorów, nauczycieli i rodziców. Tematy, które były najczęściej poruszane, to:

- 1) organizacja zajęć rewalidacyjnych;
- 2) poziom udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 3) sposób realizacji zaleceń zawartych w opiniach i orzeczeniach;
- 4) prowadzenie dokumentacji w zakresie udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 5) tygodniowy wymiar godzin przeznaczony na realizację poszczególnych zajęć edukacyjnych;
- 6) prowadzenie zajęć w szkole i w domu;
- 7) organizacja zindywidualizowanej ścieżki kształcenia;
- 8) zapewnienie kontaktu z innymi uczniami w ramach uczestnictwa w życiu klasy i szkoły;

- 9) zawieszanie indywidualnego nauczania;
- 10) współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną w zakresie wydawania orzeczeń.
- 11) organizacja kształcenia specjalnego w klasie integracyjnej, w szkole ogólnodostępnej;
- 12) konstruowanie wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia i indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych (IPET);
- 13) IPET – uczestnictwo rodzica w tworzeniu dokumentu;
- 14) czas trwania zajęć specjalistycznych;
- 15) dowóz uczniów niepełnosprawnych.

Analizując powyższe problemy, wizytatorzy kontrolowali szkoły i placówki, a w przypadku nieprawidłowości wydawali stosowne zalecenia zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa oświatowego i monitorowali sposób ich realizacji. Każdy sygnał był badany, a zgłaszająca go osoba otrzymywała pisemną lub telefoniczną odpowiedź. Wizytatorzy udzielali również na bieżąco wsparcia w zakresie prawnych możliwości organizacji kształcenia uczniów ze SPE.

Powyższe działania przyniosły wymierne efekty. W roku szkolnym 2017/2018 w zakresie zmian kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i upowszechniania edukacji włączającej przeszkolono wizytatorów oraz umożliwiono udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach i naradach wszystkim dyrektorom przedszkoli, szkół i placówek, w tym poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Dokonały się zmiany w organizacjach pracy szkół i placówek w zakresie organizacji indywidualnego nauczania, zajęć rewalidacyjnych, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia i indywidualnych zajęć dla uczniów niepełnosprawnych. Zanotowano mniejszą liczbę uwag do arkuszy organizacyjnych szkół i placówek opiniowanych przez kuratorów oświaty w maju 2018 roku.

Zmienił się także charakter konsultacji z ogólnoinformacyjnych na szczegółowe.

Obecnie w fazie przygotowania znajdują się:

- 1) materiały merytoryczne dla nauczycieli matematyki na temat pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (II etap edukacyjny);
- 2) materiały merytoryczne dla nauczycieli języka angielskiego na temat pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (II etap edukacyjny);

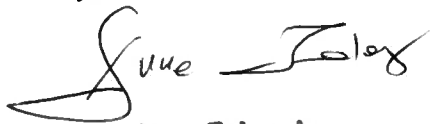
- 3) materiał edukacyjny z zakresu budowania efektywnej współpracy z rodzicami i ich roli w organizacji wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w edukacji włączającej;
- 4) materiał edukacyjny z zakresu pracy w klasie zróżnicowanej i współpracy różnych środowisk na rzecz inkluzji;
- 5) materiał edukacyjny z zakresu: prawo a edukacja włączająca;
- 6) materiał edukacyjny: edukacja włączająca z perspektywy szkoły i poradni.

Ponadto, w okresie od 1 października do 30 grudnia 2018 r., przeprowadzone będą kontrole w zakresie oceny prawidłowości zapewnienia dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Kontrola obejmie 30% nadzorowanych przez kuratorów oświaty publicznych i niepublicznych ogólnodostępnych przedszkoli i szkół dla dzieci i młodzieży.

W kwestii danych dotyczących uczniów objętych zindywidualizowaną ścieżką kształcenia uprzejmie informuję, że Ministerstwo Edukacji Narodowej jest w trakcie przygotowania zestawień zbiorczych z przeprowadzonego monitorowania organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, we wszystkich typach szkół w roku szkolnym 2017/2018.

W załączeniu przedstawiam również dane zawarte w Systemie Informacji Oświatowej dotyczące liczby uczniów objętych tą formą pomocy, a także indywidualnie nauczanych oraz legitymujących się orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, uczących się w poszczególnych typach szkół.

Z wyrazami szacunku

Anna Zalewska

Ogółem

Typ jednostki	1
	z niepełnosprawnościami sprzężonymi
(00001) Przedszkole	5 546
(00003) Szkoła podstawowa	17 211
(00004) Gimnazjum	4 809
(00013) Zasadnicza szkoła zawodowa	951
(00014) Liceum ogólnokształcące	471
(00016) Technikum	309
(00019) Szkoła policealna	69
(00020) Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	3 954
(00021) Ogólnokształcąca szkoła muzyczna I stopnia	1
(00022) Sześcioletnia szkoła muzyczna I stopnia	8
(00023) Czteroletnia szkoła muzyczna I stopnia	20
(00024) Ogólnokształcąca szkoła muzyczna II stopnia	.
(00025) Sześcioletnia szkoła muzyczna II stopnia	.
(00026) Sześcioletnia ogólnokształcąca szkoła sztuk pięknych	2
(00027) Czteroletnie liceum plastyczne	.
(00080) Zespół wychowania przedszkolnego	6
(00081) Punkt przedszkolny	635
(00090) Bednarska Szkoła Realna	.
(00093) Branżowa szkoła I stopnia	488
Razem	34 480

2	3	4
niewidomi	słabowidzący	niesłyszący
25	1 039	329
101	5 154	801
37	1 292	284
5	136	101
49	734	212
31	615	343
17	47	75
.	.	.
.	9	.
23	18	.
8	17	.
3	2	.
2	.	.
.	2	1
.	4	3
.	1	.
.	23	11
.	1	.
5	82	34
306	9 176	2 194

Uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wg SIO na dzień 31 mar

5	6	7
ślabosłyszący	niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym
1 408	2 430	1 578
6 153	24 878	9 337
1 720	10 620	4 711
194	6 113	106
777	238	.
897	467	.
42	2	.
.	.	6 448
.	.	.
1	1	.
1	1	1
3	.	.
.	.	1
10	.	.
17	1	.
1	.	.
51	100	68
.	.	.
116	3 313	57
11 391	48 164	22 307

ca 2018 r.

10	11	13
niedostosowani społecznie	zagrożeni niedostosowaniem społecznym	z zaburzeniami zachowania
.	.	.
952	6 470	60
1 840	4 591	.
229	240	.
97	601	.
58	125	.
.	2	.
1	4	.
.	1	.
.	.	.
.	.	.
1	.	.
.	.	.
.	.	.
.	1	.
.	.	.
.	.	.
.	.	.
477	260	.
3 655	12 295	60

15	16	17
przewlekłe choroby	z zaburzeniami psychicznymi	z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją
.	.	8 351
132	38	11 281
.	.	1 959
.	.	159
.	.	1 255
.	.	757
.	.	101
.	.	.
.	.	3
.	.	1
.	.	2
.	.	1
.	.	.
.	.	3
.	.	8
.	.	3
.	.	413
.	.	.
.	.	93
132	38	24 390

18	
z autyzmem w tym z zespołem Aspergera	Razem
12 016	32 722
17 576	100 144
3 288	35 151
141	8 375
1 621	6 055
860	4 462
30	385
.	10 407
9	23
6	58
2	52
2	12
1	4
5	23
14	48
20	31
2 028	3 329
3	4
165	5 090
37 787	206 375

CIE

U1. Uczniowie - informacje uzupełniające wg SIO na dzień 31 marca 2018 r. III wersja 1

Typ szkoły		Indywidualnie nauczanych	z kol.5 - dziewczęta
0		5	6
00003	Szkoła podstawowa	13 232	3 984
00004	Gimnazjum	7 304	2 684
00013	Zasadnicza szkoła zawodowa	392	166
00014	Liceum ogólnokształcące	4 006	2 293
00016	Technikum	2 119	900
00019	Szkoła policealna	22	10
00020	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	687	249
00021	Ogólnokształcąca szkoła muzyczna I stopnia	10	2
00022	Sześćoletnia szkoła muzyczna I stopnia	0	0
00023	Czteroletnia szkoła muzyczna I stopnia	0	0
00024	Ogólnokształcąca szkoła muzyczna II stopnia	11	7
00025	Sześćoletnia szkoła muzyczna II stopnia	0	0
00026	Sześćoletnia ogólnokształcąca szkoła sztuk pięknych	21	18
00027	Czteroletnie liceum plastyczne	25	22
00029	Dziewięcioletnia ogólnokształcąca szkoła baletowa	0	0
00030	Sześćoletnia szkoła sztuki tańca	0	0
00031	Czteroletnia szkoła sztuki cyrkowej	0	0
00033	Szkoła pomaturalna bibliotekarska	0	0
00065	Kolegium Pracowników Służb Społecznych	0	0
00066	Szkoła pomaturalna animatorów kultury	0	0
00069	Czteroletnia szkoła muzyczna II stopnia	0	0
00070	Dziewięcioletnia szkoła sztuki tańca	0	0
00082	Poznańska szkoła chóralna	1	0
00090	Bednarska Szkoła Realna	0	0
00091	Szkoła policealna muzyczna	0	0
00092	Szkoła policealna plastyczna	0	0
00093	Branżowa szkoła I stopnia	156	55
Razem:		27 986	10 390

Realizujących zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia	z kol. 13 dziewczęta
<i>13</i>	<i>14</i>
923	191
271	101
4	0
186	99
59	18
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
1	1
0	0
3	3
2	2
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
0	0
3	1
1 452	416

MINISTERSTWO
ACJI NARODOWEJ
Warszawa, al. J. Ch. Szucha 25
tel. 22 34-74-100

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPL. 2018 -09- 12

ZAL. .... NR .....

OWKI-WSPE.4034.45.2018.AP 292339 2018-09-11
00

Rzecznik Praw Obywatelskich
Warszawa Aleja Solidarności 77
00-090 Warszawa

2018-09-11 208026